

POSTEN VID JÄRNVÄGEN

KRISTIANSTAD - BRÖSAR P

POSTMUSEUM
14 JAN 1992

Förord

I flera etapper byggdes järnvägen mellan Kristianstad och Brösarp och flera företag var engagerade. Den 3 maj 1901 öppnades linjedelen mellan Långebro och Everöd. Sedan 1882 fanns det redan järnvägsförbindelse från Kristianstad till Degeberga i en omväg över Karpalund, Tollarp och Everöd. Sträckan mellan Degeberga och Brösarp öppnades för allmän trafik den 3 maj 1900, på dagen ett år före sträckan från Långebro. Söder om Brösarp lät Ystad-Brösarp järnvägsbolag bygga en västlig förbindelse över Sankt Olof till Brösarp över Tomelilla medan Ystad-Gärnsås järnvägsbolag nådde Sankt Olof östra vägen via Gärnsås. I trakten där banvallen byggdes fanns tidigare ett antal poststationer. I detta häfte berättar jag posthistoria för alla, således även om tiden innan tågen gick. Jag följer järnvägen från norr till söder och kan därför inte presentera poststationerna i den tidsföljd de inrättades, eftersom flera kommer än ett kvarts sekel innan järnvägen byggdes. Den 1200 meter långa förbindelsen mellan Långebro och Kristianstad öppnades inte förrän den 25 juli 1919. Från 1865 och fram till dess användes Karpalund och spåret därifrån till anknötning för tågen till och från Kristianstad.

Erik Lindgren

Innehåll

Brösarp	18
Brösarps station	19
Degeberga	14
Everöd	10
Gringelstad	9
Gärds Köpinge	7
Hovby	8
Långebro	4
Maglehem	17
Olseröd	16
Vittskövle	12
Vittskövleby	13
Åsumtorp	4

Postmusei bibliotek

2 6066 005 737

Inledning

Ett brev från postinspektionen i Malmö till poststyrelsen den 30 mars 1901 inleds med följande rader: "Den under byggnad varande järnvägslinjen Hedentorp - Everöd lär inom kort komma att öppnas för allmän trafik". Med Hedentorp avsågs den plats som efter diskussioner i namnfrågan senare skulle komma att kallas Långebro. I fortsättningen av brevet hemställer postinspektionen att poststationer får inrättas i Hedentorp, Åsum, Ugerup och Gringelstad och att lantbrevbäringen på linjerna Kristianstad-Hovby och Gärds Köpinge-Gringelstad dras in. Brevet utgår från att "det invid Kristianstad belägna, jämförelsevis stora samhället Vilan kommer att använda Hedentorps poststation." Av de nämnda fyra nya järnvägspoststationerna fick vid organisationens genomförande bara en det förutsedda namnet, nämligen Gringelstad. Hedentorp fick heta Långebro, Åsum blev Åsumtorp och Ugerup blev Gärds Köpinge, d v s samma namn som den äldre poststationen i närheten hade. Postinspektionen anmälde också att Everöds station skulle flyttas omkring 0.5 km längre österut, något som påverkade postföringskostnaderna i området. I ett brev till postinspektionen den 3 april använder vd C J F Ljunggren för Östra Skånes Järnvägsaktiebolag de ändrade stationsbeteckningarna Långebro, Åsumtorp och Gärds Köpinge och uppger att järnvägen skulle öppnas för allmän trafik den 1 maj. Det framgår också att Gärds Köpinge är beteckningen på en helt ny station, medan den tidigare stationen med det namnet "kommer att användas endast såsom lastplats under benämningen Mjö". Starten blev två dagar senare än vad som angavs i brevet. Det framgår av nedanstående notis i poststyrelsens cirkulär.

Kungörelse,

angående öppnande af poststationer, m. m.

Innevarande dag, då bansträckan Långebro—Everöd af Östra Skånes järnväg upplåtes för allmän trafik, öppnas poststation vid en hyar af de å nämnda bansträcka belägna trafikstationerna *Långebro, Åsumtorp, Gärds-Köpinge* och *Gringelstad* inom Kristianstads län.

Samtidigt indrages deremot den nuvarande, inom nämnda län belägna poststationen *Gärds-Köpinge*. Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 3 maj 1901.

F. H. SCHLYTERN.

Långebro (I Kristianstads stad)

Wiktor Theodor Karlsson fick ansvaret för den förenade post- och järnvägsstationen vid Hedentorp med namnet Långebro, när den öppnades den 3 maj 1901. Hans årsarvode för själva postsysslan, 360 kr, höjdes år 1910 till 480 kr jämte tilläggsanslag på 60 kr, fast biträdesanslag på 300 kr och särskilt biträdesanslag på 120 kr. Det hade stigit ytterligare vid hans frånfälle i april 1916. Pehr Anders Daniel Bergman tog nu över efter att ha förestått poststationen i Gärds Köpinge under 15 år. Han stannade i Långebro under resten av sitt aktiva yrkesliv. Befattningen upprätthölls på vakans i tre månader tills A Herne tog över den 1 oktober 1933 efter drygt ett år som föreståndare i Tollarp. Han avled i februari 1937, blott 46 år gammal. Efter en ny vakansperiod tog Johan Larsson ansvaret för posten i Långebro den 1 november 1937 och fick uppleva så stark fortsatt trafikökning att posten och järnvägen måste skiljas åt. Detta genomfördes med september månads ingång 1943, då Inge Harald Karlén tog hand om posten. Han fick titeln stationsmästare från den 1 mars 1947, då poststationen statushöjdes till postexpedition. Han fick byta ut sigill och datumstämpel den 1 mars 1964, då postexpeditionen fick namnet Kristianstad 5. Med ändrad terminologi ändrades beteckningen för postexpeditionen i två etapper 1977 och 1986 till postkontor.

Åsumtorp (i Kristianstads stad)

Kommunalstämman i Åsums församling den 26 mars 1878 utsåg skolläraren N P Högfeldt till kommunombud för lantbrevbäraren. Som sådant skulle han vara föremdlingslänk mellan sockenborna och den lantbrevbärare som skulle vandra mellan Kristianstad och Gärds Köpinge. Protokollet under stämman säger bl a att ombudets station skulle vara "i Åsums Skolhus på 30 fots avstånd från den väg gångposten

komme att passera, och med rättighet för ombudet att av dem som så önska emottaga fullmakt att utkvittera till dem adresserade rekommenderade brev och andra försändelser. Härlövs bys innevånare som ansågo sig icke hava någon fördel av denna poststation förklarade sig vilja fortfarande avhämta sina brev på Kristianstads postkontor". Enligt poststyrelsens beslut den 12 juli 1879 fick Härlövs by ändå en förbättring i vad gäller möjligheten att skicka brev. Beslutet innebar uppsättning av en brevlåda och bemyndigande för skraddaren N O Whitefield att vara vårdare av brevlådan med ersättning från postverket av 15 kr per år. Efter beslut av Åsums kommunalstämma den 10 januari 1881 begärdes också en brevlåda uppsatt på Åsums skolhus, något som poststyrelsen biföll vid föredragning den 3 februari 1881.

Här har antytts den form av postservice som fanns inom Norra Åsums socken före järnvägens tillkomst. När den höll på att byggas, diskuterade man bland annat frågan om vad stationen skulle heta. Åsum kunde lätt förväxlas med Åsen, en poststation som fanns sedan den 4 november 1889 på järnvägen mellan Halmstad och Bolmen. Ett tiotal företrädare för socknen begärde i ett brev till järnvägsbolaget den 12 november 1900 att stationen skulle få socknens namn Norra Åsum. Beslutet blev emellertid att namnet skulle bli Åsumtorp och den förenade post- och järnvägsstationen öppnades den 3 maj 1901. Johan Gustaf Bäckström blev ansvarig för posten med till en början 180 kr i årsersättning för denna del av sysslorna. I anslutning till poststationens tillkomst drogs brevlådorna i Härlöv och Åsum in samtidigt med att lantbrevbäringen till Gärds Köpinge upphörde. Per Lindberg tog över poststationen i Åsumtorp den 1 september 1915. Han hade varit föreståndare för poststationen i Strö under tre år. 63 år gammal slutade han sin tjänst med februari månads utgång 1926 och därefter ansvarade följande järnvägsanställda för posten i Åsumtorp: Anders Strand (1926-1934), Hilda Zander (1934-1951) och Elsa Ingeborg Johnsson (1951-1961). Posten skildes från järnvägen den 28 maj 1961 och fru Johnsson blev nu direktanställd av postverket i den till 150 meter från stationshuset flyttade poststationen. Den 1 september 1977 byttes poststationen ut mot ett s k lokalpostkontor och fick samtidigt ändra namn till Kristianstad 8. Det var en

förhållandevis sen namnändring, eftersom en mjukare linje från postens centralförvaltning redan hade börjat medföra att antalet namnförändringar av poststationer i samband med centralisering av postutdelning blivit färre.

Namnförändringarna hade blivit särskilt frekventa 1968, men ett tiotal år senare var de nästan lika sällsynta som de var i slutet av 1940-talet och under hela 1950-talet, om man bortser från storstadsregionerna. Det hade börjat så smått med att postanstalter som låg i den sammanhängande tätbebyggelsen fick samma namn som centralortens postkontor med en tilläggsiffra. Några exempel är Malen, som 1947 döptes till Båstad 2, Fanna som blev Enköping 2 år 1948 och Svartösten som fick heta Luleå 3 följande år. Ett år senare fick Alby byta namn till Örebro 6 och år 1955 blev posten i Tannefors identisk med Linköping 6. De många förändringarna kom på 1960-talet och genomförandet av en helt ny transport- och sorteringsorganisation från den 12 maj 1968 blev signalen till namnändringar med målet att minska antalet adressenheter. Men redan dessförinnan hade man varit flitig och år 1966 namnändrades 14 postanstalter på så sätt att de fick centralortens namn med en tilläggsiffra. Ett år senare var antalet 20 och år 1968 steg det till 34. Maximum nåddes 1969 med 40 fall, däribland det riksuppmärksammade Traryd som fick heta Strömsnäsbruk 2. Tiden 1970-1972 visar på genomsnittligt 30 liknande namnändringsfall om året. När poststationen i Grevie centraliserades till Båstad 1971, fick den namnet Båstad 2, samma som den då indragna poststationen i Malen hade haft. År 1973 sjönk antalet namnändringar till 22 och nästa år rörde det sig bara om sex. Men då hade man inrättat en ny form av postanstalter, benämnd postställen. Ett 90-tal sådana inrättades under 1974 i samband med omorganisationer. Samtidigt blev det praxis att postställen fick behålla ortens namn i stället för att få centralortens namn med tillägg av en siffra. Därmed började man tillverka datumstämplar med två namn, t ex VÄXJÖ-SANDBRO. I slutet av 1980-talet hade man tänkt om och några postkontor, som de då kallades, fick tillbaka sina ursprungliga namn. Från 1989 blev det mera allmänt och postens huvudkontor medgav en viss kvotering av ändringar som innebar återgång till tidigare namn. Tio om året var man beredd att medge, men det blev i realiteten många fler under de första åren av uppdämnade behov.

Åsumtorp skilde sig sålunda något från det mönster som hade utvecklats och så sent som den 1 september 1977 ändrades namnet till Kristianstad 8. Två månader senare fick för övrigt dess sydliga granne Gärds Köpinge också ändra namn, nämligen till Kristianstad 13.

Den tidigare nämnda indragningen av lantbrevbäringen Kristianstad-Gärds Köpinge medförde att andra lantbrevbäringar inrättades från Åsumtorp och Gärds Köpinge när man kunde skicka post med tåg till nya utgångspunkter för lantbrevbärarna. Deras linjer har hunnit ändras åtskilliga gånger och i "modern tid" har samtidigt med namnändringar all postutdelning här centraliserats till Kristianstad. Terminologin har ändrats 1977 och 1986 och beteckningen för postanstalten i Åsumtorp med namnet Kristianstad 8 är sedan 1986 blott postkontor.

Gärds Köpinge (Köpinge socken)

I samband med att postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Gärds härad inrättades den 1 maj 1875 en poststation med namnet Gärds Köpinge. Kantor M Cederholm blev föreståndare med 75 kr i årsarvode. Han efterträddes i januari 1877 av handlanden P Svensson, till en början med 200 kr om året i arvode. Svensson ansvarade också för postföringen mellan Kristianstad och Gärds Köpinge enligt ett nytt kontrakt i september 1866. För båda sysslorna fick han nu 360 kr om året från postverket och dessutom 140 kr från Köpinge kommunkassa. Den 21 mars 1890 skrev han till poststyrelsen och sade upp båda kontrakten villkorligt på grund av att kommunen drog in sitt bidrag. Han var villig att bli kvar vid sina uppgifter om han fick 500 kr om året för båda. Befattningen blev ledigförklarad i en kungörelse den 12 maj 1890 och lockade Pehr Ohlsson att söka. Han erbjöd sig att fullgöra samma uppgifter för 310 kr per år och fick goda vitsord av bl a greve C F Reventlow. Svensson skyndade sig att återta sin uppsägning och erbjöd sig att svara för poststationen mot 200 kr om året, vilket godtogs. Till postförare mellan Kristianstad

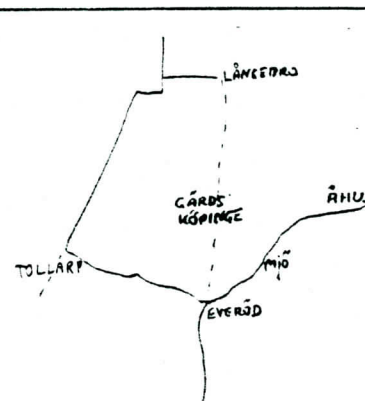
och Gärds Köpinge antogs P M Johansson. Denne sade upp sig den 29 augusti 1892 men var villig att fortsätta mot ett till 400 kr per år höjt belopp. Postmästare Per Svenson i Kristianstad hemställde nu hos poststyrelsen att få låta organisera om postföringen till en ringlinje från Kristianstad över Vilan, Härlöv, Vä, Mosslunda, Ugerup, Gärds Köpinge, Hovby, Åsum och åter till Kristianstad. I detta sammanhang skrev företrädare för **Hovby** den 28 september 1892 till poststyrelsen och begärde att få en egen poststation. Under utredningstiden tecknades ett kontrakt med poststationsföreståndare Svensson i Gärds Köpinge att svara för transporten däremellan och Kristianstad.

Någon poststation beviljades inte i Hovby men genom poststyrelsens beslut den 18 november 1892 inrättades lantbrevbäring på en ringlinje som ungefär motsvarade postmästarens förslag.

För poststationen i Gärds Köpinge blev det ändring genom flyttning till järnvägen, där föreståndaren Per N:son Malm tog över med 1895 års ingång utan arvode från postverket. Ett nytt kontrakt gav honom 240 kr om året från och med 1899 för själva postsysslan. Han blev emellertid övertalig för postens del med tillkomsten av järnvägen Långebro-Everöd den 3 maj 1901, då en förenad post- och järnvägsstation i stället inrättades vid det nya stationshuset med samma namn som den tidigare stationen, Gärds Köpinge.

I den nya stationen blev järnvägens Pehr Anders Daniel Bergman ansvarig för posten, till en början med 180 kr om året för denna del av arbetet, höjt till 240 kr med 1903 års ingång. Den tidigare järnvägsstationen, "belägen å en i övrigt obebyggd plats på betydligt avstånd från Köpinge kyrkoby", som postinspektör Victor Melander uttryckte det i ett brev till poststyrelsen den 31 december 1900, blev efter poststationens flyttning omgjord till en lastplats och kallades med järnvägens vokabulär därefter Mjö. Stationsinspektör Bergman förflyttades den 1 juni 1916 till Långebro och Carl Alfred Olson blev föreståndare i Gärds Köpinge. Han flyttade till Everöd den 15 juli 1930 och efter en tids vakans blev N Persson ansvarig för posten i Gärds Köpinge den 1 oktober 1931. Därefter vilade det ansvaret på Ivar Fröjd-Hermo (1946-1961), Gösta Hugo Linder (1961-1962) och Per Arvid Lindell (1962-1971). Post och järnväg skildes åt med 1972 års ingång i anslutning

till att personbefordran skulle upphöra på järnvägen. Ragnhild Lindell blev föreståndare och fick uppleva poststationens namnändring till Kristianstad 13 med november månads ingång 1977 samtidigt som den statushöjdes till postexpedition (lokalpostkontor).

Poststationen Gärds Köpinge flyttades vid 1895 års ingång med bibehållet namn till järnvägsstationen mellan Gärds Lyngby och Ripa på järnvägen Tollarp-Everöd-Åhus. Med tillkomsten 1901 av bandelen mellan Långebro och Everöd flyttades poststationen åter, nu till den vid denna bandel öppnade järnvägsstationen med namnet Gärds Köpinge. Då degraderades den sydliga stationen till lastplats och fick namnet Mjö (den låg vid Mjån). Invånarna i Gärds Köpinge kyrkby kunde glädja sig över postservice på närmare håll.

Gringelstad (Köpinge socken)

Företrädare för Gringelstads, Ugerups och Mosslunda byar begärde i ett brev en 28 maj 1890 till poststyrelsen att få en poststation i Gringelstad. De ansåg att Gärds Köpinge poststation var alltför avlägsen och de hade upprättat ett enskilt avtal om att få posten genom postbudet hos Ugerups gård avlämnad till handlanden Märten Pehrsson. Denne föreslogs till poststationsföreståndare. Ansökan bar som första namn greve C F Reventlows underskrift och kronolänsmannen E G Rubin gav sitt stöd åt ansökan, i första hand vad den gällde postföringens utsträckning från Gärds

Köpinge till Gringelstad. Även länsstyrelsen tillstyrkte i ett brev till poststyrelsen den 11 juli 1890. Kostnadsökningen togs i betraktande och man stannade vid att inrätta lantbrevbäring mellan Gärds Köpinge och Gringelstad. Ett decennium fick Gringelstadsborna vänta ytterligare på att få sin poststation. Den öppnades den 3 maj 1901, samtidigt som järnvägen togs i bruk för allmän trafik. Per Olsson blev föreståndare. Han hade varit föreståndare för poststationen i Lyngsjö under åtta år. När han beviljades avsked vid 63 års ålder den 1 maj 1929, hölls befattningen vakant i närmare tre år innan nästa ordinarie föreståndare tillsattes, E Svensson. Han flyttade efter mindre än två år till Skepparslöv i november 1933 och i augusti 1934 tog Fru Emelia Jönsson ansvaret för den förenade post- och järnvägsstationen. Därefter vilade detta på Ingeborg Rosengren (1945-1955), Martha Ingeborg Anderson (1956-1957) och Marta Linnéa Bengtsson (1957-1958). Poststationen drogs in den 1 juni 1958.

växlingspoststation för sidolinjen till Huaröd. Vid kommunalstämman i Everöds skolhus den 9 maj påtalades att en postskjuts passerade utan att det fanns någon poststation. I en följande framställning till poststyrelsen bifogades ett intyg av skolläraren Olof Gadd om att bli föreståndare för den önskade poststationen under första året med 75 kr i ersättning. Poststyrelsen beslöt den 22 maj att poststationen fick öppnas på det villkoret. Olof Gadd begärde i ett brev till poststyrelsen den 1 december 1876 att få lönen höjd till 150 kr. Detta beviljades och ett nytt kontrakt tecknades den 26 mars 1877. Utan att ange skäl sade Gadd upp sig i ett brev den 15 augusti 1879 och efterträddes i konkurrens med flera medsökande av skollärarynna Clara Schönhult.

Hennes tjänstetid i Everöd blev knappt så lång som Gadds. Gärds härad järnväg blev nämligen klar för posttrafik mellan Kristianstad och Degeberga över Karpalund och Everöd med 1882 års ingång.

Everöd (Everöds socken)

När postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Gärds härad öppnades den 1 juli 1875 en poststation i Everöd. Enligt preliminära överenskommelser vid förhandlingar 1873 mellan länsstyrelsen och poststyrelsen var avsikten att öppna poststationen redan den 1 januari 1874 (varom poststyrelsen skrev den 30 oktober 1873), men tanken kunde inte genomföras. Området norr och söder om Everöd fick poststationer den 1 maj 1875 vid den då inrättade kärrpostlinjen mellan Kristianstad och Äsperöd. Utan att det fanns någon poststation i Everöd inrättades då också en gångpostlinje från Everöd till Huaröd över Gärds Sönnarslöv. Postföraren måste alltså i Everöd passa skjutsbonden när denne kom norrifrån onsdagar och lördagar. Han fick ta emot posten och samtidigt lämna ifrån sig den som han på föregående tur tagit emot från de två poststationer han betjänade. Detta blev ju bättre efter två månader då en poststation inrättades i Everöd som kunde fungera som ut-

Kristianstad—Karpalund—Degeberga.

(Från den 1 januari 1882.)

⊙ + Nr: 2.	⊙ + Nr: 4.		Denna spalt läses nedifrån och uppåt.	
11,33	6,3	<i>Kristianstad</i>	9,0	4,43
12,0	6,36	<i>Karpalund</i>	8,47	4,30
12,14	6,52	<i>Skepparslöv</i>	8,21	4,13
12,34	7,13	<i>Ovesholm</i>	8,0	3,53
1,1	7,44	<i>Tollarp</i>	7,31	3,27
1,17	8,3	<i>Hommentorp</i>	7,12	3,10
1,31	8,20	<i>Efveröd</i>	6,57	2,57
1,47	8,37	<i>Vittskövle</i>	6,40	2,40
1,55	8,45	<i>Degeberga</i>	6,30	2,30
			N:r 1.	N:r 3.
			⊙ +	⊙ +

I ett brev till postkontoret i Kristianstad den 2 december 1881 skrev poststyrelsen bl a att "poststationer skola öppnas vid de blivande järnvägsstationerna Skepparslöv, Ovesholm, Tollarp, Hommentorp, Everöd, Vittskövle och Degeberga, att nuvarande poststationer Träne, Västra Vram, Everöd, Vittskövle och Degeberga skola indragas, varemot den även till indragning föreslagna poststationen i Tings Nöbbelöv skall tills vidare bibehållas, och att nuvarande postlinjen Kristianstad-Degeberga-Äsperöd skall inskränkas till linjen Degeberga-Äsperöd".

Clara Schönhult blev uppsagd och lantpoststationens inventarier övertogs av den förenade post- och järnvägsstationen. Olof Engdahl blev den förste järnvägsmannen i Everöd som också fick ansvara för postgöromålen. Han följdes 1885 av Per Lundgren, vilken enligt poststyrelsens beslut den 7 maj 1895 fick arvudet för själva postsysslan fastställt till 360 kr om året. Den 24 april 1901 tog Janne August Stenfelt över ruljangsen efter att ha varit poststationsföreståndare i Snogeröd under litet mer än tre år. Han fick börja tjänstgöra i Hörby den 1 oktober 1921 och därefter svarade följande ordinarie järnvägsmän för posten i Everöd: Olof Larsson (1922-1930), Carl Alfred Olsson (1930-1937), C E Fransson (1937), Ola Swensson (1937-1946), Nils Persson (1946-1950), S Åberg (1950-1954), Anselm Evald Askman (1954-1959), Nils Åke Lindblad (1959-1963) och Erik Viktor Nylander (1964-1965). Poststationen skildes från järnvägen och höjdes till en postexpedition den 1 juli 1965. Anna Edvardsson blev nu postchef i Everöd i nya lokaler i Föreningsbankens fastighet. Genom omorganisationer och förändrad terminologi blev det år 1977 ett postkontor i Everöd. Postutdelningen har ändrats att utgå från Degeberga.

Vittskövle (Degeberga socken)

Handlanden G Sjöholm blev föreståndare för den poststation som öppnades i Vittskövle den 1 maj 1875 i anslutning till att postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen. Han avlöstes i mars 1877 av trädgårdsmästaren Joh. Centerwall med oförändrat årsarvode, 100 kr. Hans era blev kort och redan i augusti 1877 tog skolläraren Lars Nilsson över. Kommunalstämman var inställd på att poststationen skulle dras in i samband med att lantbrevbäring infördes 1879 och vid sammanträde i sockenstugan den 18 mars 1878 protokollfördes att som kommunombud hade skollärare Nilsson "beredvilligt åtagit sig uppdraget; kommande den ersättning Nilsson för bestridande av denna befattning bör åtnjuta framdeles att bestämmas". Detta behövdes nu inte,

Skulle Skögl. Generalpoststyrelsen finna skäligt att mig till poststationsföreståndare i Vittskövle anställa, är jag villig att mottaga denna befattning på den dag Skögl. Generalpoststyrelsen det önskar och mot ett årligt arvode af 100 Kronor.

Vittskövle den 7 Juli 1877

*L. Nilsson
Stads skollärare*

för poststationen fick bibehållas efter den slutliga handläggningen av det omfattande ärendet. Poststationens läge kom att diskuteras, sedan den med 1882 års ingång flyttas från byn till järnvägsstationen med Bengt Larsson som ansvarig också för postgöromålen. Redan den 14 januari 1882 gjordes en framställning om att poststationen i kyrkbyn skulle återinrättas, men den ansökan ansågs inte kunna bifallas vid föredragning i poststyrelsen den 26 januari 1882. Långt senare ledde en ny framställning till att poststationen återinrättades den 1 oktober 1894, nu med namnet **Vittskövleby**, där Lars Nilsson åter blev föreståndare, dock utan arvode fram till sekelskiftet, sedan med 100 kr i årsarvode. Vid den förenade post- och järnvägsstationen med namnet Vittskövle efterträddes Bengt Larsson med 1911 års ingång av Andreas Petersson. Han förflyttades till Vinnö den 24 januari 1934 och därefter ansvarade följande järnvägsanställda för posten i Vittskövle: Hilma Svensson (1934-1941), Anders Theodor Persson (1941-1948), Elsa Ingeborg Johnsson (1948-1950), Signe Gustavsson (1951-1955) och Anna Malin Persson (1955-1958). Befattningen hölls därefter vakant tills poststationen drogs in den 1 november 1959. I samband därmed ändrades namnet på poststationen Vittskövleby till Vittskövle.

I kyrkbyns poststation med namnet **Vittskövleby** efterträddes Nils Larsson 1898 av Edwin J Nilsson, som i sin tur lämnade över till Nils Kristoffersson Wiberg 1908, också han folkskollärare. Lantbrukaren August Persson Skog tog över med 1917 års ingång och från den 1 april 1919 antecknas fröken Johanna Skoog som föreståndare. Mejerskan och tillika telefonstationsföreståndaren Klara Nilsson blev poststationsföreståndare ett år senare och innehade tjänsten till och med november 1950. Hon efterträddes av Emma Linnea Persson som fick se telefonstationen indragen den 1 mars 1963 på grund av automatisering. Hon fick också vara med om att byta ut postens datumstämpel, eftersom suffixet "by" ströks i poststationens namn den 1 november 1959 när poststationen med namnet Vittskövle vid järnvägen drogs in. Indragning drabbade efter sex år också poststationen i kyrkbyn. Den ersattes den 1 december 1975 med lantbrevbäring från Degeberga. Postnamnet Vittskövle återinfördes den 1 oktober 1991, dock utan att någon ny poststation öppnades. Genom en ny policy från postens sida kunde indragna poststationers namn åter användas i adressering under vissa förutsättningar.

Degeberga (Degeberga socken)

När postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen inrättades den 1 maj 1875 en poststation i Degeberga med handlanden Anders Andersson som föreståndare. Han skrev på nyårsdagen 1876 till poststyrelsen och sade upp sig villkorligt med önskan om att få årsarvodet höjt från 100 till 200 kr. Detta beviljades, men när han den 19 april 1880 begärde ytterligare 100 kronors tillökning, skrev poststyrelsen till länsstyrelsen och begärde uppgift på någon annan lämplig föreståndare. Någon sådan uppgavs inte finnas och efter prutning fick Andersson 275 kr om året. Det hade han glädje av bara till 1881 års slut. Den 1 januari 1882 flyttades poststationen nämligen till järnvägsstationen. I de dokument jag haft tillgång till finns inte namnet på den förste stinsen, men från och med 1893 är Carl Fredrik

Johansson antecknad som ansvarig för postgöromålen. Vid 66 års ålder avgick han den 1 november 1916. Då trädde Anders Andersson till. Han hade förestått poststationerna i Ripa och Kastberga under sammanlagt 12 år. Från den 1 maj 1932 tecknade han ett separatavtal med postverket om att svara för postgöromålen och järnvägen blev därigenom "proforma-skild". Motsvarande åtgärder förekom på andra håll men de innebar inte någon skillnad för kunderna. Den 1 december 1943 förenades post och järnväg åter i samband med att Anders Andersson pensionerades. Från och med 1944 blev Nils Håkansson ordinarie poststationsföreståndare. Eter honom ansvarade N E Pettersson för postgöromålen 1948-1949. W Nilson (1950-1955) blev den siste järnvägsmannen med postansvar i Degeberga. Den 1 juni 1955 byttes poststationen ut mot en postexpedition och flyttade från järnvägsstationen till lokaler i kommunalhuset. Ruth Nilsson blev chef med titeln stationsmästare, vilken ändrades till postmästare, när ny terminologi tillämpades 1977 och postexpeditionen benämndes postkontor. Jan Nilsson har fått ta över ansvaret för service till närmare 2500 hushåll som får sin post genom postkontoret i Degeberga.

1900. CIRKULÄR. N° XVIII.

(X. Tilldelas jemväl poststationerna.)

25.

*Kungörelse,**angående dels öppnande af nya poststationer, dels indragning af nuvarande poststationen Maglehem.*

Innevarande dag, då bansträckan Degeberga—Brösarp af Östra Skånes järnväg för allmän trafik upplättes, öppnas poststation vid en hvar af trafikstationerna *Olseröd* och *Maglehem* inom Kristianstads län.

Samtidigt indrages deremot den nuvarande poststationen *Maglehem* inom nämnda län. Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 3 maj 1900.

F. H. SCHLYTERN.

*Albert Boström.***Olseröd** (Maglehems socken)

Per Andersson Öberg antogs enligt poststyrelsens beslut den 5 december 1899 till föreståndare för den poststation som öppnades i Olseröd den 3 maj 1900. Han följdes den 15 juni 1901 av Ola Olsson Lundberg som hade varit poststationsföreståndare i Gärds Lyngby under mer än 14 år. När denne slutade 1918, tog Adolf Svensson Allenby över. Efter hans pensionering den 1 oktober 1944 hölls befattningen vakant till det följande årsskiftet och därefter ansvarade följande ordinarie järnvägsanställda för postgöromålen i Olseröd till poststationens indragning den 12 maj 1968: Gösta Hugo Linder (1945-1958), Nils Allan Levin (1959), Inge Bertil Nilsson (1959) och Agnes Linnéa Nilsson (1959-1968). Poststationen ersattes med lantbrevbäring från Degeberga.

Maglehem (Maglehems socken)

I samband med att kronobrevbäringsansvaret överfördes på postverket inrättades den 1 maj 1875 en poststation i Maglehem med bagaren O Wilhelmsson som föreståndare. När han sade upp sig den 31 december 1877 på grund av för låg ersättning, dock med vilja att fortsätta med 50 kronors förhöjning, svarade länsstyrelsen den 26 januari 1878 bl a följande på poststyrelsens förfrågan:

"Skulle I återigen icke finna skäligt att bifalla den begärda förhöjningen, torde stationen Maglehem kunna indragas såsom självständig poststation, enär avståndet därifrån och till Brösarp utgör blott en halv mil, samt utbytas mot ett inlämningsställe i likhet med t ex Rinkaby på linjen Kristianstad-Åhus".

Efter ackordering gick bagaren nu med på att acceptera 120 kr i årsarvode. Kantorn och folkskolläraren Per Persson Zideen övertog poststationen den 1 oktober 1892, nu med 150 kr i årsarvode. Vid denna tid planerades järnvägen mellan Degeberga och Brösarp och aktieteckning bjöds ut. Kommunalstämman i Maglehem den 22 januari 1892 tecknade sig för 100 aktier enligt vilkor i inbjudningen till aktieteckning, daterad den 15 december 1891. Men det rörde sig om en tioårsperiod innan tågen började gå. Det var den 3 maj 1900 som allmän trafik öppnades på sträckan mellan Degeberga och Brösarp, lustigt nog på dagen ett år innan det blev allmän trafik med tåg mellan Långebro och Everöd. Dessförinnan hade fråga uppstått om att flytta poststationen i Maglehem till Olseröd. Detta bemöttes i ett brev den 1 februari 1895 av poststationsföreståndare Zideen och kommunalordföranden Ola Månsson. De framhöll bl a "att poststationens i Maglehem nuvarande plats är för socknen i sin helhet mera centralt belägen, än om den förflyttades till Olseröds by". Ärendet föranledde inte någon åtgärd. Det blev i stället två poststationer inom socknen, när järnvägen sent om sidor blev färdig. Den 3 maj 1900 flyttades sålunda poststationen i Maglehem till järnvägsstationen, där stationsföreståndaren Sven Persson Lindh fick överta Zideens postansvar. Han efterträddes ett år senare av Per Lundgren, som varit poststationsföreståndare i Everöd under 15 år. I Maglehem blev han kvar under resten av sitt yrkesverksamma liv och avgick 63 år gammal vid halvårsskiftet 1918. Därefter ansvarade följande järnvägs-

anställda för posten i Maglehem till poststationens indragning den 12 maj 1968: Anders Andersson (1918-1927), N Brandin (1927-1934), Anna Olsson (1934-1951) och Ella Linnéa Glans (1951-1968). Poststationen ersattes med lantbrevbäring från Degeberga.

I **Knäbäck** fanns under tiden 1 januari 1935 - 16 september 1956 ett postombud, för vilket fiskaren och handlaren Emil Andersson hade ansvaret. Posten dit expedierades över Maglehem och i postombudets datumstämpel fanns gravyren **MAGLEHEM POSTOMB 1**.

Brösarp (Brösarps socken)

I mars 1860 fick poststyrelsen regeringens bemyndigande att inrätta poststationer på landsbygden. Det fanns då knappt 200 postanstalter i landet, varav ett 20-tal blott var s k postuppsyningsmansplatser utan nämnvärda befogenheter. Dessa kallades ibland poststationer och fanns med få undantag i norrländsk glesbygd. Tillväxten av poststationer av det nya slaget blev liten i början. Brösarp var en av de första. Poststyrelsen hade efter samråd med länsstyrelsen utnyttjat regeringens medgivande i ett beslut den 31 januari 1861, vilket avsåg att inrätta poststationer i Örkelljunga, Brösarp och Marklunda. På länsstyrelsens förslag den 18 mars antogs apotekaren Victor Thorsséen till föreståndare för den poststation som öppnades i Brösarp den 1 maj 1861. År 1866 tog apotekare Carl Anders Wilhelm Weinberg över. En framställning år 1865 om att poststationen skulle förändras till postexpedition (d v s ett förvaltningspostkontor med större befogenheter) blev understött av länsstyrelsen men vann inte poststyrelsens gillande. Sedan regeringen medgett att även kvinnor fick anlitas som poststationsföreståndare blev Hedvig Elisabeth Heffner poststationsföreståndare i Brösarp 1870 med 200 kr i årsarvode. Hennes begäran den 31 juli 1874 att få det höjt resulterade i att hon fick 240 kr. När hon på egen begäran entledigades blev Emelie Anderberg anställd som föreståndare från och med maj 1876.

Hon avled den 1 augusti 1877 och efterträddes av bagaren Sven Anderberg. Ännu en dam tog hand om posten med 1893 års ingång, Hanna Holm, som fick 300 kr i årsarvode, samma som Sven Anderberg haft. Den 1 oktober 1896 tog Amanda Cecilia Dolkow över men lämnade vid sekelskiftet poststationen till lantbrukaren Karl Gotthard Dolkow. Fem år senare gick den till Ida Christina Nilsson som från april 1909 kunde glädja sig åt att årsarvodet blev 360 kr, från 1913 480 kr och ett biträdesanslag på 120 kr från juli 1914, höjt ett år senare till 240 kr. Fröken Nilsson blev med efter hand bättre villkor kvar på sin post till och med januari 1949, då hon avgick i sitt 70:e levnadsår. Under ledigheter hade Lucia Elise Nilsson vikarierat för henne och hon blev nu ordinarie föreståndare och fick vara med om poststationens upphöjning till postexpedition på nyåret 1962. Hon blev stationsmästare, som chefstiteln var på den tiden. Efter 37 års tjänst avtackades hon i juni 1976 av postmästare Sven-Olof Lundqvist i Ystad. I takt med omorganisationer och ny terminologi har postexpeditionen fått beteckningen postkontor vars chef kallas postmästare med ansvar för service till närmare 900 hushåll.

I tidtabeller för järnvägsposterna finner man beteckningen **ej f** efter Brösarp. Det skall utläsas "ej förenad". När järnvägen kom låg poststationen kvar på sin förra plats och transporter fick ordnas mellan järnvägsstationen och poststationen. Långt senare inrättades en poststation i stationshuset. Den fick namnet Brösarp station.

Brösarps station

Järnvägen vek i en sväng åt öster av några kilometer före Brösarps samhälle. Poststationen i Brösarp kom inte i farozonen för indragning på grund av järnvägen, något som annars var ganska vanligt för poststationer, ibland på större avstånd från järnvägen än så. En förenad post- och järnvägsstation inrättades den 1 augusti 1929 med namnet Brösarps station. Hjalmar Ludvig Schmidt blev ansvarig för posten. När han flyttade till Vinslöv den 1 december 1943, tog Ernst Wetterlöf över. Denne avled i oktober 1953 och efter en tids vakans blev Carl Axel Persson ansvarig för posten den 1 juli 1954. Han hade det ansvaret vid järnvägsstationen i Brösarp till poststationens indragning med 1961 års utgång.

Jernvägsposter:

27.

(Kristianstad—) Långebro—Tomelilla.

(Från den 18 september 1901.)

		Plk. 178	Brl. Skd.				
		Tåg 35.	Tåg 31.	Km.			
		330	6 ³⁰	—	Långebro ¹⁾	10 ¹⁰	6 ⁵
		335	6 ⁴²	3	Åsumtorp	10 ⁴	5 ⁵⁹
		343	6 ⁵⁷	9	Gårds-Köpinge	9 ⁵⁶	5 ⁵¹
		346	7 ¹	10	Gringelstad	9 ⁵¹	5 ⁴⁶
		353	7 ¹⁶	13	Ejveröd ^{2) II}	9 ⁴³	5 ³⁸
			Brl. Fdn. Skd.				
		357	7 ²¹	—	Ejveröd	9 ³⁹	5 ³⁴
		4 ⁶	7 ²⁴	20	Vidtsköfte	9 ³⁰	5 ²⁵
		4 ¹³	7 ³⁴	23	Degeberga	9 ²⁵	5 ²⁰
		4 ²⁷	8 ⁶	30	Olseröd	9 ¹⁰	5 ⁵
		4 ³³	8 ¹⁶	34	Maglehem	9 ³	4 ⁵⁸
		4 ⁴⁰	—	38	Brösarp (ej f.)	8 ⁵⁵	—
						Tåg 34.	Tåg 36.
Fk. ²⁾	Brl.						Skd.
Tåg 42.	Tåg 42.	Tåg 44.					Brl.
—	350	—	5 ³⁰	—	Brösarp	8 ⁵⁰	4 ⁴⁶
—	—	356	5 ³⁶	42	Rafundabro	8 ⁴⁴	—
—	—	9 ⁵	5 ⁴⁵	45	Hvitaby	8 ³⁷	4 ³²
—	—	9 ¹⁹	6 ¹	52	Sankt Olof	8 ²⁸	4 ²³
—	—	9 ³⁰	6 ¹²	55	Onslunda	8 ¹⁶	4 ⁹
—	—	9 ³⁶	6 ¹⁸	58	Spjutstorp	8 ¹⁰	4 ³
—	9 ⁴⁴	9 ⁴⁴	6 ²⁶	68	Tomelilla 17, 18	8 ¹	3 ⁵⁴
						Tåg 41.	Tåg 43.
						Plk. 178	Fk. ²⁾
							Brl.

¹⁾ Mellan Kristianstads postkontor och Långebro poststation, en väglängd af omkring 1 km., ombesörjas posttransporter i förbindelse med samtliga postförande tågen till och från Långebro.

²⁾ Facket endast för post från och till plk. 178.

Texten till detta häfte har skrivits på Amstrad ordbehandlare PCW 8512. Häftet har framställts med en bordskopiator Mita DC-1001 i 20 numererade exemplar, varav

detta har fått nr 10.